

Projektno delo na področju pravi učenja slovenskega jezika v srednjih šolah

*Project Work in the Field of Learning Slovenian
Language in Secondary Schools*

Izveleček

Ključne besede:
slovenski jezik, srednje
šole, izobraževanje,
projektno delo, obšolske
dejavnosti, EU programi

V članku obravnavamo problematiko financiranja dopolnilnih izobraževanj in dejavnosti v srednjih šolah ter se posebej osredotočamo na možnosti njihovega financiranja s sredstvi, pridobljenimi v programih in razpisih EU in Republike Slovenije. Opredeljujemo številne programe EU, namenjene (tudi) za financiranje projektne dela v srednjih šolah ter možnosti in načine prijave projektov prikazujemo tudi grafično.

Osredotočimo se tudi na izvedbo pridobitve projektov, katerih cilji bi bili spoznavanje in dopolnilno izobraževanje na področju slovenskega jezika kot fundamenta kulture slovenskega naroda in pomembnega gradnika narodne pripadnosti.

Abstract

Keywords:
Slovenian language, secondary
schools, education, project
work, extracurricular
activities, EU programmes

The article discusses the issue of the funding of supplementary education and activities in secondary schools, focusing in particular on the opportunities of funding them with resources acquired from the programmes and calls for applications of the EU and of the Republic of Slovenia. It defines numerous EU programmes (also) intended for funding project work in secondary schools, and defines the possibilities and ways of proposing projects, also in graphic form.

It also focuses on how to win projects whose goals would be learning and supplementary education relating to the Slovenian language as the foundation of the culture of the Slovenian nation and an important building block of ethnic affiliation.

1 Uvod

Slovenski srednješolski prostor se vse bolj sooča s problemom financiranja svojih dejavnosti, zlasti tistih, ki bi pomembno vplivale na širši razvoj kompetenc dijakov, a niso neposredno predvidene s kurikulumom. Na ta problem se v zadnjem času vse bolj opozarja, deležniki (tako učitelji kot tudi vodstva institucij ter starši in dijaki) pa ugotavljajo, da je sredstev za izvajanje obšolskih dejavnosti vse manj (ZASSS, 2015, ZŠD, 2015), po drugi strani pa skladno z razvojnimi tendencami vse hitreje raste potreba po vseživljenjskem učenju (Trunk Širca et al., 2009), širših kompetencah in celo mednarodnih izkušnjah dijakov (Al-Mansour, 2013). Gre za tiste ključne kvalifikacije in kompetence, pri katerih je treba zagotoviti, da šolski prostor ni edini, v katerem jih posamezniki pridobivajo (Svetlik, 2006).

Sredstva za izvedbo obveznih izbirnih vsebin, ki so sestavni del gimnazijskih programov oziroma za izvedbo interesnih dejavnosti, ki so sestavni del izobraževalnih programov za pridobitev poklicne in srednje strokovne izobrazbe, se določijo v odvisnosti od števila dijakov, vpisanih v posamezne letnike teh programov.

Javni zavodi, ki opravljajo dejavnosti javnega srednješolskega izobraževanja, se uvrščajo med posredne proračunske uporabnike in so praviloma samostojne pravne osebe. Srednje šole skladno s Pravilnikom o metodologiji financiranja izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva (Uradni list RS, št. 107/12) finančna sredstva prejemajo »po glavi« dijakov. Porabijo jih za tekoče poslovanje, vzdrževanje, materialna sredstva, izplačevanje osnovnih plač, delovne uspešnosti itd. Redna delovna uspešnost učiteljev se financira iz javnih sredstev, namenjenih za opravljanje javne službe, delovna uspešnost iz naslova povečanega obsega dela pa iz prihrankov posameznega proračunskega uporabnika ali iz sredstev projektov iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu iz dela sredstev, ustvarjenih s prodajo blaga in storitev na trgu (Podgajski, 2014). Med te tržne dejavnosti običajno sodijo izdajateljska dejavnost (časopisi, revije, knjige), organiziranje konferenc, prevajalske in računovodske storitve ter različne svetovalne dejavnosti.

Sredstva za izvedbo obveznih izbirnih vsebin, ki so sestavni del gimnazijskih programov oziroma za izvedbo interesnih dejavnosti, ki so sestavni del izobraževalnih programov za pridobitev poklicne in srednje strokovne izobrazbe, se določijo v odvisnosti od števila dijakov, vpisanih v posamezne letnike teh programov (17. člen Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva, Uradni list RS, št. 62/10 in 99/10). Glede na upad dijakov je razumljivo, da je tudi teh sredstev manj.

Številnih dopolnilnih izobraževanj in dejavnosti, ki bi jih šole za razširjanje znanj in kompetenc svojih dijakov lahko ali celo morale dodatno izvajati, pa je iz dobljenih proračunskih sredstev nemogoče financirati. V prvi vrsti so proračunska sredstva namenska sredstva, ki jih je treba porabiti skladno z namenom (plače, materialni stroški ipd.), v drugi vrsti pa, če bi to tudi bilo mogoče, jih je žal premalo. Dopolnilnih izobraževanj in dejavnosti, ki niso predmet ali sestavni del kurikuluma, proračun ne financira posebej. To pomeni, da če šole želijo svojim dijakom ponuditi dodatna znanja, morajo za njihovo izvedbo pridobiti dodatna sredstva.

Menimo, da imajo šole, glede na dejstvo, da objektivno ni pričakovati bistvenega (če sploh) zvišanja sredstev za srednješolsko izobraževanje, na razpolago zgolj tri možnosti:

- dopolnilne dejavnosti ukiniti in s tem dijakom nuditi zgolj pridobivanje kompetenc, zagotovljenih s kurikulumom ali
- dopolnilne dejavnosti izvajati v minimalnem obsegu s prispevki dijakov oz. njihovih staršev (kar je glede na izrazito poslabšanje finančnega stanja glavnine prebivalcev težko pričakovati) ali

---

Dopolnilnih izobraževanj in dejavnosti, ki niso predmet ali sestavni del kurikuluma, proračun ne financira posebej. To pomeni, da če šole želijo svojim dijakom ponuditi dodatna znanja, morajo za njihovo izvedbo pridobiti dodatna sredstva.

Jezik, ki pa je ena pomembnejših prvin vsakega naroda, (p) ostaja zgolj nujno sredstvo, ki ga pri tem še potvarjamo, skrajšujemo in oskrunjamo z namenom čim hitrejšega in enostavnejšega komuniciranja (slednje velja tako za zasebne kot tudi za poslovne stike). Vprašanje »kam bo izginila identiteta naroda brez lastnega jezika« pa se je izgubilo v vsakdanji borbi za prestiž in finančno blagostanje.

- dopolnilne dejavnosti, kot projektno dejavnost, izvajati s sredstvi, pridobljenimi v programih in razpisih EU in Republike Slovenije.

Predvsem zadnja možnost je po našem prepričanju edina, ki lahko optimalno zagotavlja optimalno izvajanje dopolnilnih dejavnosti.

In če na šolah še zmoremo najti nekatere projekte, ki so usmerjeni v gospodarstvo ali naravoslovje, je mnogo težje najti projekte, ki bi bili eksplicitno usmerjeni v pridobivanje dodatnih znanj s področja maternega jezika. Ob tem nas preveva občutek, da je obdobje, v katerem živimo, vzgajamo in izobražujemo našo mladino, namenjeno zgolj tehničnemu napredku ali inovacijam ter usmerjeno v ustvarjanje dodatne vrednosti v gospodarskem in okoljskem segmentu naše družbe. Jezik, ki pa je ena pomembnejših prvin vsakega naroda, (p)ostaja zgolj nujno sredstvo, ki ga pri tem še potvarjamo, skrajšujemo in oskrunjamo z namenom čim hitrejšega in enostavnejšega komuniciranja (slednje velja tako za zasebne kot tudi za poslovne stike). Vprašanje »kam bo izginila identiteta naroda brez lastnega jezika« pa se je izgubilo v vsakdanji borbi za prestiž in finančno blagostanje.

2 Programi Evropske unije za prijavo izobraževalnih projektov

Kljub številnim programom Evropske unije, iz katerih bi lahko črpale potrebna sredstva (Tempus, Erasmus Mundus, Leonardo da Vinci, Comenius, e-Twinning in ključno ET 2020¹, ki lahko kot ključni instrument za posodobitev izobraževanja in usposabljanja občutno prispeva k doseganju ciljev strategije Evropa 2020), imajo šole težave z idejami, pripravo in prijavo trajnostno naravnanih projektov. Posebej sistem partnerskih projektov, med šolami, gospodarstvom in javno upravo ostaja neizkoriščen, čeprav je po našem mnenju edina pot, ki bi srednješolsko izobraževanje lahko obogatila z možnostjo izvajanja številnih dopolnilnih dejavnosti. Z njimi pa bi dijaki pridobili tiste kompetence, ki so za njihovo nadaljnjo karierno pot (in pri tem ni pomembno, ali se bodo odločili za nadaljnji študij ali pa se poskušali zaposliti) izjemnega pomena.

Poleg finančnega učinka sodi projektno delo med tiste postopke učenja, ki temeljijo na izkustvenem učenju in spodbujajo udeležence k aktivnemu učenju (Cattani, Ferriani, Frederiksen, Florian, 2011). Zanj je značilno, da presega okvire pouka, saj se ne omejuje niti vsebinsko niti organizacijsko pa tudi ne časovno in prostorsko na pogoje, v katerih je organiziran šolski pouk. Po mnenju mnogih avtorjev (Kožman, 2010, Chapman, 2014, Devaux, 2015, Bourne, 2015) pa si uspešnega projektnega dela brez učinkovitega poznavanja sistemov projektnega vodenja ne gre zamisliti (Lock, 2014, Collier, 2015, Heaslip, 2014, Rowe, 2015, Lesjak in Vehovar, 2005).

Na podlagi Strategije Evropa 2020 so nastale številne iniciative in programi, ki finančno spodbujajo razvojne projekte članic Evropske unije. V nadaljevanju bomo opredelili tiste, ki so najpomembnejši za razvoj in delovanje srednješolskih zavodov.

Del strategije Evropa 2020 je **Evropska strategija zaposlovanja**, katere zametki segajo že v leto 1997. Njen glavni namen je ustvarjanje novih in kakovostnih delovnih mest, predvsem za mlade. Zato na nivoju EU razpisuje pobude za pripravo projektov, ki bi doprinesli k širjenju kompetenc in veščin med mladimi. Najvidnejše med njimi so:

¹ Strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020). V okviru te strategije okvira velja poudariti predvsem program Erasmus+, kjer so razpisi odprti ves čas, in so posebej namenjenim tudi dijakom in srednjim šolam.

Poleg finančnega učinka sodi projektno delo med tiste postopke učenja, ki temeljijo na izkustvenem učenju in spodbujajo udeležence k aktivnemu učenju.

I. Nova znanja za nova delovna mesta. Gre za program, ki temelji na pobudi Evropske komisije iz leta 2008 in še vedno traja. Z njim želi EU povečati pripravljenost na nove potrebe po znanjih in spretnostih, uravnotežiti znanja in spretnosti s potrebami trga dela ter povezati področje izobraževanja s področjem dela. Ob tem pa uresničiti cilj EU na področju zaposlovanja do leta 2020: **75-odstotna stopnja zaposlenosti delovno sposobnega prebivalstva (20–64 let)**. Program prispeva tudi k uresničevanju treh drugih ciljev EU za leto 2020: zmanjšanje števila mladih, ki prezgodaj opustijo šolanje, na manj kot 10 %; povečanje števila mladih v visokošolskem ali enakovrednem poklicnem izobraževanju na vsaj 40 %; ter za vsaj 20 milijonov zmanjšati število ljudi, ki jih ogrožata revščina in socialna izključenost (New Skills for New Jobs).

II. Mladi in mobilnost. V okviru te iniciative EU financira štiri področja, in sicer: študij (štipendije za dijake in študente za študij v tujini, štipendije za učitelje za študij in delo v tujini), učenje (financiranje učenja, ki ga dijaki in študenti pridobijo zunaj učilnice), financiranje prakse v tujini, pomoč pri iskanju obšolskih zaposlitev v tujini (Youth on the Move).

Evropski socialni sklad (ESS)

ESS je eden od petih evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladi ESI). Ti od leta 2014 delujejo pod skupnim okvirom, njihov namen pa je uresničevanje ciljev dopolnilnih politik. Skladi so glavni vir naložb na ravni EU in pomagajo državam članicam pri obnovi in povečanju rasti ter spodbujajo okrevanje gospodarstva, ki zagotavlja nova delovna mesta, pri čemer morajo zagotoviti trajnostni razvoj v skladu s cilji strategije Evropa 2020 (ESS, 2016).

V obdobju 2014–2020 so najpomembnejši cilji ESS (ESS, 2016): zaposlovanje (financiranje projektov, namenjenih usposabljanju), pomoč mladim, ki vstopajo na trg dela (predvsem širjenje kompetenc), izobraževanje (financiranje pobud za izboljšanje izobraževanja in usposabljanja po vsej EU; gre za pridobitev tistih znanj in spretnosti, zaradi katerih bodo konkurenčnejši na trgu dela).

Program vseživljenjskega učenja (Lifelong Learning Programme)

Ta program obstaja že od leta 2007 in je se nadaljuje v obdobju 2014–2020. Namenjen je učenju v vseh življenjskih obdobjih in spodbuja ter financira projekte izmenjav dijakov in študentov, študijskih obiskov in mreženja (networking). V njegovem okviru potekajo naslednji podprogrami (LLP, 2016):

I. Comenius: osredotočen je na vse nivoje šolskega izobraževanja in individualnega izobraževanja ter vključuje učence, učitelje, javno in lokalno upravo/oblasti, izobraževalne institucije. Oblikovan je bil za izboljšanje ter povečanje mobilnosti učencev in učiteljev, ustvarjanje medšolskih partnerstev, spodbujanje učenja tujih jezikov, informatike, boljših pedagoških tehnik, izobraževanje učiteljev in izboljšave v upravljanju šol.

II. Jean Monet: namenjen predvsem učenju in raziskavam na področju evropskih integracij (kot poseben podprogram deluje v okviru Erasmus+).

III. Leonardo da Vinci: financira praktične projekte s področja sodelovanja pri praktičnem izobraževanju.

IV. Erasmus+: podpira izobraževanje, praktično izobraževanje, mladino in šport s proračunom, ki obsega 14,7 milijard EUR. Namenjen je študiju, pridobivanju praktičnih izkušenj in prostovoljstvu povsod po EU. Nanj se lahko prijavi tako individualne osebe kot

tudi izobraževalne institucije, univerze, raziskovalne organizacije, podjetja in *think-thank* institucije. Program Erasmus+ obsega tri ključne ukrepe, kot sledi (Erasmus+, 2016):

1. Mobilnost posameznikov (ta ukrep podpira mobilnost učečih se in osebja, skupni magistrski študij Erasmus Mundus, posojila za magistrski študij Erasmus+).
2. Sodelovanje za inovacije in izmenjavo dobrih praks (mednarodna strateška partnerstva, koalicijo znanja med izobraževalnimi institucijami in podjetji, koalicije sektorских spretnosti, krepitve zmogljivosti). V tem ukrepu se nahajajo tudi pomembne podporne IT-platforme, ki nudijo virtualne možnosti sodelovanja, nabor gradiv, primerov dobrih praks, omogočajo izmenjavo dobrih praks med sodelujočimi in druge spletne storitve za učitelje, vodje usposabljanj, drugo osebje na področju šolskega izobraževanja in izobraževanja za odrasle ter za mlade, prostovoljce in mladinske delavce po Evropi in drugod po svetu, in sicer:

i. E-Twinning

ii. EPALE, Elektronska platforma za izobraževanje odraslih v Evropi

iii. Evropski mladinski portal

1. Mreža Eurodesk

2. Podporni centri za mladino SALTO

3. Podpora za reformo politik (znanje na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine, pobude za inovacije na področju politik, podpora za evropska orodja politik, sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, kot sta OECD in Svet Evrope, dialog z deležniki ter promocija politik in programa).

eTwinning

eTwinning je skupnost za evropske šole, ki nudi platformo zaposlenim (učiteljem, ravnateljem, knjižničarjem itd.), ki delajo na šoli v eni izmed Evropskih držav, ter jim omogoča komunikacijo, sodelovanje, razvijanje projektov in izmenjavo. eTwinning spodbuja sodelovanje evropskih šol s pomočjo informacijskih in komunikacijskih tehnologij, tako da nudi podporo, orodja in storitve, ki šolam poenostavljajo oblikovanje kratkoročnih in dolgoročnih partnerstev na katerem koli predmetnem področju (eTwinning, 2016).

Portal eTwinning predstavlja osrednje stičišče in delovno okolje akcije. Na voljo je v 28 jezikih in danes vključuje že skoraj 230 277 posameznih članov ter več kot 5462 projektov med dvema ali več šolami. Portal učiteljem nudi spletna orodja za iskanje partnerjev, oblikovanje projektov, izmenjavo idej ter dobrih praks in jim omogoča takojšnje sodelovanje s pomočjo številnih posebej za to prilagojenih orodij, dostopnih na platformi eTwinning (eTwinning, 2016).

Akcija eTwinning se je pričela leta 2005 kot osrednja akcija programa eUčenje (eLearning) Evropske komisije, od leta 2014 dalje pa je sestavni del Erasmus+, programa evropskega sodelovanja na področju izobraževanja, usposabljanja, mladih in športa. Centralno svetovalno službo za eTwinning vodi European Schoolnet, mednarodno partnerstvo 31 evropskih ministrstev za izobraževanje, katerega namen je razvoj učenja za šole, učitelje in učence po vsej Evropi. eTwinning na nacionalnih ravneh podpira tudi 37 nacionalnih svetovalnih služb (eTwinning, 2016).

EPALE – ePlatforma za izobraževanje odraslih v Evropi

Platforma EPALE je namenjena učiteljem, vodjem usposabljanj in prostovoljcem, pa tudi oblikovalcem politik, raziskovalcem in akademikom, vključenim v izobraževanje odraslih. Platforma uporabnikom omogoča, da se povežejo z drugimi uporabniki po vsej Evropi, sodelujejo v razpravah in izmenjujejo dobre prakse (Erasmus+, 2016).

Koledar evropskih in nacionalnih dogodkov obvešča uporabnike o priložnostih za poklicni razvoj in je lahko koristno orodje za pripravo aktivnosti mobilnosti. Možnosti iskanja partnerjev lahko prav tako podpirajo pripravo projektov sodelovanja. Knjižnica, novice in prispevki vodilnih strokovnjakov na področju izobraževanja odraslih zagotavljajo, da so uporabnikom platforme EPALE dostopne najnovejše politike in razprave na področju izobraževanja odraslih. Izvajanje EPALE podpirata centralna podporna služba in omrežje nacionalnih podpornih služb v državah programa Erasmus+, ki sta zadolžena za iskanje informacij ter spodbujanje deležnikov k uporabi platforme in prispevanju k njej (Erasmus+, 2016).

Podporni centri za mladino SALTO

Cilj podpornih centrov za mladino SALTO je pomagati izboljšati kakovost projektov Erasmus+ na področju mladine. Na podlagi tematske (udeležba, vključenost, usposabljanje in sodelovanje, informacije, kulturna raznolikost) ali geografske (države vzhodnega partnerstva in Rusija, južno Sredozemlje, Zahodni Balkan) usmerjenosti zagotavljajo vire, informacije in usposabljanja na posebnih področjih za nacionalne agencije in druge akterje na področju mladinskega dela ter spodbujajo priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja (Erasmus+, 2016).

Njihovo delo zajema (Erasmus+, 2016):

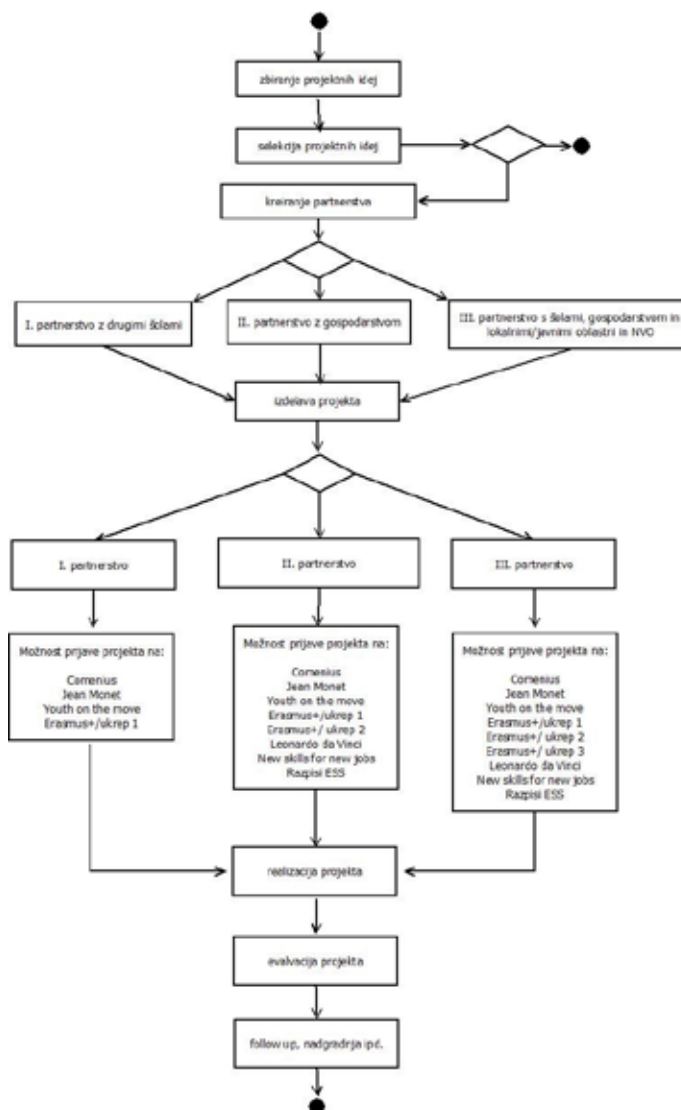
- organiziranje usposabljanja, študijskih obiskov, forumov in aktivnosti za gradnjo partnerstev,
- razvijanje in dokumentiranje usposabljanja ter metod in orodij mladinskega dela;
- zagotavljanje pregleda evropskih usposabljanj, ki so na voljo mladinskim delavcem, z evropskim koledarjem usposabljanj,
- izdajanje praktičnih publikacij,
- zagotavljanje najnovejših informacij o evropskem mladinskem delu in različnih prednostnih nalogah,
- zagotavljanje zbirke podatkov o vodjih usposabljanj in strokovnjakih na področju mladinskega dela in usposabljanja,
- koordinacijo in izvajanje orodja Youthpass,
- izvajanje akreditacij organizacij EVS v sosedskih partnerskih državah EU.

Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo na svetovni jezikovni zemljevid tudi uradno postavila slovenski jezik, kajti v uniji se »spodbuja jezikovna raznolikost, ki temelji na medsebojnem razumevanju, demokraciji in strpnosti«.

3 Možnosti in načini prijave projektov v srednjem šolstvu

Glede na opisano v prejšnjem poglavju so možnosti za pridobitev sredstev za financiranje projektov v programih EU na področju srednješolskega izobraževanja velike. Pogoji za uspešno prijavo projekta pa je projektna ideja oz. predlog projekta, ki sovпада s cilji in zahtevami objavljenega razpisa v posameznem programu. Ob tem se je treba zavedati, da sta samostojna prijava in izvedba projekta prej izjema kot pravilo. Vsi razpisani programi namreč temeljijo na čim širšem vključevanju vseh deležnikov, kar nenazadnje sovпада z namenom evropske strategije, t. j. spodbuditi trajnostno, pametno in vključujočo rast.

Dodatno izobraževanje na področju maternega oz. slovenskega jezika lahko uvrstimo v večino navedenih programov. Možnosti so toliko širše, če v partnerstvo povabimo tudi zunanje partnerje. Pri tem gre lahko tudi za mednarodno sodelovanje s posebnim podarkom na medkulturni izmenjavi ali celo na učenju sosedskih jezikov (*cross border* ali t. i. čezmejni projekti). Gre za odličen način spodbude slovenskih dijakov, da okrepijo znanje slovenskega jezika in da si, ob spoznavanju tujih kultur, privzgojijo spoštovanje do

Slika 1: Možnosti prijave projektov (Vir: Ledinek Pahor, 2016.)

lastnega jezika, lastne kulture in posledično tudi do okolja oz. domovine, v kateri živijo.

Ob tem ne gre pozabiti, da je v začetku tega tisočletja Slovenija z vstopom v Evropsko unijo na svetovni jezikovni zemljevid tudi uradno postavila slovenski jezik in da se v uniji »spodbuja jezikovna raznolikost, ki temelji na medsebojnem razumevanju, demokraciji in strpnosti« (Jesenšek, 2005, str. 8).

Na sliki 1 podrobno prikazujemo analizo možnosti prijave projektov v posamezne programe ter izbiro čim širšega partnerstva. Le široko zastavljeno partnerstvo lahko zagotavlja potencialen uspeh pri prijavi projekta, hkrati pa dejansko omogoči širok nabor sodelujočih, izmenjavo izkušenj in dobrih praks ter prikaže močno podporo okolja, v katerem šola deluje.

Najpomembneje je, da so dijaki vpeti v vse faze projekta (od oblikovanja ideje, preko prijave, izvajanja in zaključka projekta), učitelj(i) pa v dvojni vlogi: kot enakopraven član projektnega tima in hkrati mentor, ki dijake v tako delo uvaja.

Zavedajoč se dejstev, da je bil v časih skupne države (Jugoslavije) slovenski jezik (nekako sicer neuradno, pa vendarle) postavljen v ozadje in da se tudi v prvih letih po osamosvojitvi na področju negovanja slovenskega jezika v vseh sferah življenja ni kaj dosti popravilo, pa lahko ugotovimo, da je po letu 2000 Slovenija sprejela številne akte, s katerimi slovenski jezik končno postavlja v vlogo kulture naroda².

Ob vstopu v Evropsko unijo pa je slovenščina svoj prostor dobila tudi med uradnimi jeziki unije (dokumenti, zakonodaja, komuniciranje z organi EU poteka v vseh jezikih držav članic EU). Omeniti velja tudi organizacijo in posebne programe, ki so v EU na voljo za učenje jezikov (npr. COMENIUS, LINGUA, ERASMUS ter celo akcije v okviru Evropskega leta jezikov).

3.1 Prednosti in slabosti projektnega dela

Projektno delo ima svoje zakonitosti in vsak projekt svoj življenjski cikel. Vendar pa se projektno delo z nekaterimi prilagoditvami lahko uspešno izvaja tudi v srednješolskem okolju. Najpomembneje je, da so dijaki vpeti v vse faze projekta (od oblikovanja ideje, preko prijave, izvajanja in zaključka projekta), učitelj(i) pa v dvojni vlogi: kot enakopraven član projektnega tima in hkrati mentor, ki dijake v tako delo uvaja. Z iskanjem primernih partnerstev v projektu se dijaki zelo dobro naučijo mreženja. Pridobijo pa tudi kompetence in znanja o projektne delu, kar danes potrebujejo v vsakem delovnem okolju.

Raziskava, ki smo jo izvedli že v letu 2016³, je pokazala, da šole sicer izvajajo kar širok izbor dopolnilnih dejavnosti, v povprečju kar 85 letno, pri čemer prednjačijo gimnazije. Vendar pa jih v več kot 36 % plačujejo iz lastnih sredstev. To verjetno pomeni, da teh 36 % ne sodi v redni program (obvezne izbirne vsebine, ki jih šole krijejo iz proračunskih sredstev), temveč gre za dodatne aktivnosti⁴, za katere morajo šole sredstva iskati v prispevkih ali donacijah. Takšno »zbiranje« sredstev pa predvsem z vidika pravočasnega načrtovanja aktivnosti ni najboljša. Problem je, če šole za načrtovano dodatno aktivnost ne uspejo zbrati dovolj sredstev in je (kljub morebitnemu velikemu zanimanju dijakov) ne morejo izvesti. Prav tako pa je lahko problematična *ad hoc* izvedba dodatnih aktivnosti na način, da šola najprej pridobi sredstva in šele nato razpiše neko dodatno aktivnost, za

---

² Dobili smo Urad vlade R Slovenije za slovenski jezik, Zakon o javni rabi slovenščine, Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko ipd.

³ Opravljena je bila na vzorcu 22 % vseh slovenskih srednjih šol v vseh slovenskih regijah in je zajela 25 % vseh slovenskih dijakov in 30 % vseh slovenskih pedagoških delavcev na srednjih šolah. Njen namen je bil raziskati stanje v slovenskih srednjih šolah na področju izvajanja projektov s trajnostnimi razvojnimi vsebinami. Ugotavljali smo tudi, kateri dejavniki vplivajo na pridobivanje sredstev iz evropskih in domačih programov.

⁴ Npr.: učenje tujih jezikov običajno plačajo dijaki s prispevki; ekskurzije ali obiske partnerskih šol prav tako; materiali za krožke se navadno pridobivajo z donacijami itd.

katero pa ne ve, koliko in kakšno zanimanje bo vzbudila pri dijakih.

Dopolnilne dejavnosti, ki ne sodijo v redni šolski program, bi šole bolj učinkovito lahko pokrivalo iz sredstev, pridobljenih s projekti. Izsledki raziskave so pokazali, da šole z nadpovprečnim številom domačih ali tujih projektov izvedejo več dopolnilnih dejavnosti. Te pa na šolah večinoma vplivajo na izboljšanje učnega uspeha sodelujočih dijakov. Šole zelo pozitivno ocenjujejo ta vpliv (v 80 %). Le majhen del šol (5 %) ne zazna pozitivnega vpliva dopolnilnih dejavnosti na učni uspeh sodelujočih dijakov.

Šole z nadpovprečnim številom domačih ali tujih projektov izvedejo več dopolnilnih dejavnosti, te pa na šolah večinoma vplivajo na izboljšanje učnega uspeha sodelujočih dijakov.

Podatki, pridobljeni v raziskavi, so v nadaljevanju pokazali, da šole v projektne delu niso najbolj aktivne in ne pridobivajo toliko sredstev, kot bi jih glede na ugotovljene možnosti lahko. Na domačih razpisih v povprečju pridobijo zgolj 1,7 projekta letno, kar v finančnih sredstvih pomeni dobrih 1.200 EUR v povprečju. Na razpisih EU število uspešno prijavljenih projektov ni bistveno višje (1,8 projekta letno), je pa skupna vrednost slednjih kar osemkrat višja, in sicer znaša skoraj 10.000 EUR. Podobno sliko pokaže tudi analiza rezultatov projektov, kjer gre za sodelovanje z drugimi šolami. Domačih projektov je bilo v povprečju samo 0,88 letno, z vrednostjo dobrih 1.500 EUR. Projektov, prijavljenih v razpise EU, pa je bilo povprečno 1,36 letno, za kar so šole prejele skoraj pet krat več sredstev (7.504 EUR) kot na domačih razpisih, ob tem pa je bilo na razpise EU v povprečju letno prijavljenega zgolj 0,48 projekta več. Šole z večjim številom skupnih projektov (in višjo skupno vrednostjo skupnih projektov) pridobijo pomembno več projektov (in tudi z večjo vrednostjo), ki jih financira EU.

Navedeno pomeni, da je z uspešno prijavo na razpisih EU mogoče pridobiti več sredstev kot na domačih razpisih. Vendar pa razpisi EU zahtevajo močno in široko zastavljeno partnerstvo, da bo prijava projekta uspešna. V raziskovanem obdobju anketirane šole na razpise EU niso pridobile niti enega projekta v sodelovanju z drugimi partnerji iz gospodarstva ali javne uprave. Na domačih razpisih pa so v sodelovanju z drugimi partnerji iz gospodarstva ali javne uprave v povprečju pridobile skoraj ne omembe vredno četrtno projekta letno. Pri tem pa med strokovnimi šolami (ki bi po vsebini svojih programov morale sodelovati z zunanjimi deležniki, saj so vezane na stroko) in gimnazijami statistično ni razlik.

Poglobljena raziskava nam je na področju izobraževanja in promocije slovenskega jezika postregla s skrb zbujajočimi podatki: v analiziranih podatkih namreč nismo zaznali projektov, katerih cilj bi bil izvajanje dopolnilnih izobraževalnih aktivnosti na področju poznavanja slovenskega jezika.

Ob že tako slabih rezultatih, ki nam jih je podala raziskava projektne dela v slovenskih srednjih šolah, je zanemarjanje slovenskega jezika po našem mnenju posebej pereče.

4 Zaključki

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo so se v Sloveniji odprle številne možnosti sodelovanja z institucijami, podjetji in zavodi v državah članicah EU. Skoraj sočasno lahko v začetku prve deкаде tega tisočletja govorimo tudi o fenomenu globalizacije. Svet in posebej Evropa sta postala »manjša« in poslovno bližja. Mednarodno sodelovanje (ne glede na to, ali gre za poslovno ali institucionalno) ne pomeni več izjeme, temveč je pravilo. Podjetja in institucije, ki ga ne obvladajo, na trgu nimajo perspektive.

Delovanje v »modernem« Evropskem okolju zahteva mnoga znanja in kompetence, ki jih v obstoječih srednješolskih programih ali sploh ni (izjeme so mednarodni oddelki,

mednarodne mature in evropski oddelki gimnazij) ali pa so zelo šibko zastavljene. Obšolske dejavnosti, bodisi da gre za obvezne ali neobvezne izbirne vsebine, razne dopolnilne dejavnosti ali skupne projekte (domači ali mednarodni), bi dijakom lahko omogočile pridobitev novih in dodatnih kompetenc, ki jih šola s svojim rednim programom ne more omogočiti (kot na primer: opravljanje nalog v socialno, kulturno, jezikovno in politično mešanih timih; spoznavanje šolskih, podjetniških ali institucionalnih dejavnosti izven matične šole in države; širjenje socialnega kapitala z učenjem mreženja in upravljanja z lastnimi mrežami; zgodnjega aktivnega opravljanja praktičnih nalog v podjetjih in s tem spoznavanja realnega delovnega procesa in še mnogo drugih). Da so tovrstna znanja in kompetence, vključno z znanjem, pridobljenim z rednim šolskim programom, za dijake najboljša popotnica v življenje, vsaj v teoriji ni sporno. Kot problematično pa se izpostavlja financiranje aktivnosti, ki bi omogočale pridobivanje teh dodatnih znanj in kompetenc.

Poklic, ki smo si ga izbrali, mora postati naše poslanstvo., njegova rdeča nit pa izobraziti in tudi vzgojiti mladino v duhu spoštovanja lastnega jezika.

Dejstvo je, da bi projektno delo in vključevanje dijakov v projekte lahko pomembno doprineslo tako k boljšemu finančnemu stanju šole kot tudi, zaradi dodatnih aktivnosti na šoli, k zvišanju konkurenčnosti posamezne šole. Kljub temu pa ugotovitve kažejo, da šole premalo koristijo številne možnosti oblikovanja široko zastavljenih partnerstev, na podlagi česar bi imele na voljo cel spekter programov EU, kamor bi skupne projekte lahko uspešneje prijavljale in zanje pridobile sredstva.

Projektno delo v obšolski dejavnosti širi nabor t. i. dopolnilnih dejavnosti, ki niso v rednem šolskem programu in jih šole sedaj financirajo z neproračunskimi sredstvi, torej same. V primeru uspešne prijave projekta pa so sredstva projekta tista, ki pokrivajo stroške aktivnosti v projektu. Navedeno pomeni, da bi šole lahko sredstva, ki jih sedaj namenjajo za dopolnilne dejavnosti dijakov, ki niso v rednem šolskem programu, usmerile v druge razvojne aktivnosti, spekter dopolnilnih dejavnosti pa bi lahko širile, poglobljale in predvsem financirale iz dobljenih projektov. Res pa je, da bi morali biti ravnatelji in učitelji srednjih šol neke vrste *spiritus movens* pri vpeljevanju projektne dela na šolo. Ker pa takšno delo ni posebej predvideno ne v učnih načrtih in ne v opisih del in nalog zaposlenih pedagogov, največkrat ni motivacije zanj. Šole se pretežno osredotočajo na pridobivanje proračunskih sredstev, manjkajočo razliko pa pokrivajo ali z zmanjšanjem obšolskih dejavnosti ali pa breme plačila zanje naprtijo dijakom, njihovim staršem ter donatorjem, ki pa jih je zaradi nezavidljivega ekonomskega stanja v Sloveniji vedno manj.

Učenje (dodatno ali dopolnilno) slovenskega jezika in dodatne aktivnosti na tem področju bi si morali utreti pot v projektno delo na slovenskih srednjih šolah. Seveda to pomeni več (in običajno neplačanega) dela za nas, učitelje. Pa vendar, poklic, ki smo si ga izbrali, mora postati naše poslanstvo. Njegova rdeča nit pa izobraziti in tudi vzgojiti mladino v duhu spoštovanja lastnega jezika.

Viri in literatura

Al Mansour, F. (2013). Projekti mobilnosti Leonardo da Vinci: priložnost za usposabljanje učiteljev za delo v novih programih. V: *Vodenje 2/2013*. Šola za ravnatelje: Ljubljana, str. 127–134.

Bourne, L. (2015). *Making Projects Work: Effective Stakeholder and Communication Management*. Taylor and Francis Books, USA.

Cattani, G., Ferriani, S., Frederiksen, L. and Florian, T. (2011). *Project-Based Organizing and Strategic Management*, Advances in Strategic Management, Vol 28, Emerald.

Chapman, R.J., (2014). *The Rules of Project Risk Management: Implementation Guidelines for Major Projects*.

Ashgate Publishing Company.

Collier, S. (2015). *Managing Amidst Rapid Change*. Project Management Institute.

Devaux, S.A. (2015). *Total Project Control: A Practitioner's Guide to Managing Projects as Investments, Second Edition*. CRC Press/Taylor and Francis.

ESS – Evropski socialni sklad 2014–2020. (2016) Dostopno na: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=sl> (10. 4. 2016).

Heaslip, R.J., (2014). *Managing Complex Projects and Programs*. Wiley.

Jesenšek, M. (2005). *Spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor*. Maribor: Slavistično društvo Maribor.

Kožman, M. (2010). *Ključna vloga najvišjega vodstva za učinkovito uporabo sistema projektnega vodenja v podjetjih*. Dostopno na: http://issuu.com/ipmit/docs/portoroz2010-_klju_na_vloga_najvi_jega_vodstva/9?e=0 (10. 4. 2016)

Ledinek Pahor, B. (2016). *Vloga in pomen trajnostnih razvojnih projektov v slovenskih srednjih šolah*. Magistrska naloga. Univerza na primorskem, Fakulteta za management.

Lesjak, D., Vehovar, V. (2005). Factors affecting evaluation of e-business projects. V: *Industrial management + data systems*, no. 4, vol. 105, str. 409–428.

Lock, D. (2014). *The Essentials of Project Management - Fourth Edition*. Ashgate Publishing Company.

Podgajski Betina (2014). *Izvajanje tržnih dejavnosti v javnih zavodih*. Magistrska naloga. Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva (Uradni list RS, št. 62/10 in 99/10) *Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva* (Uradni list RS, št. 62/10 in 99/10).

Pravilnik o metodologiji financiranja izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva (Uradni list RS, št. 107/12).

Rowe, S. F. (2015). *Project Management for Small Projects, Second Edition*. Management Concepts Press.

Svetlik, I. (2006). O kompetencah. V: *Vzgoja in izobraževanje* (tematska številka), letnik 37, št. 1, str. 4–12. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Trunk Širca, N., Čepar, Ž., Lesjak, D., Zver, M. (2009). Lifelong learning as an answer to sociodemographic change : the case of Slovenia. V: *International journal of innovating and learning*, vol. 6, no. 1, str. 62–75.

ZASSS (2015). *Zveza aktivov svetov staršev Slovenije*. Dostopno na: <http://www.zasss.si/predstavitev.html> (5. 1. 2016).

ZŠD (2015). *12. Posvet ZŠD, Bled 2015*. Dostopno na: <http://www.zveza-zsd.si/novice/12-posvet-zsd/>. (5. 3. 2016).
